

FONAMENTACIÓ DE LA METAFÍSICA DELS COSTUMS

Secció Primera: Transició del coneixement racional comú de la moralitat al coneixement filosòfic.

No és possible de pensar res enlloc en el món, ni tampoc en general fora del món, que pugui ser tingut sense restricció per bo, llevat únicament d'una bona voluntat. La intel·ligència, l'agudesesa, el judici i tots els altres talents de l'esperit, diguin-se com es vulgui, o bé el coratge, la decisió, la perseverança en els propòsits, com a qualitats del temperament, són sens dubte des de diversos punts de vista bons i desitjables. Però poden esdevenir també extremament dolents i perjudicials, si no és bona la voluntat que ha de fer ús d'aquests dons naturals.

Algunes qualitats són fins i tot favorables a aquesta bona voluntat i poden facilitar molt la seva obra. Però malgrat això, no tenen cap valor intrínsec absolut, sinó que continuen pressuposant una bona voluntat. La bona voluntat no és bona per allò que ella fa o aconsegueix, no és bona per la seva capacitat d'obtenir qualsevol fi proposat, sinó únicament pel voler. També en el cas que a aquesta voluntat li manqués completament la facultat de dur a terme el seu propòsit, fins i tot en el cas que amb el seu esforç més gran no aconseguís res i restés només la bona voluntat

Si en un ésser que té una raó i una voluntat, la seva conservació, el seu benestar, en un mot, la seva felicitat, fos el fi propi i particular de la naturalesa, aleshores aquesta hauria pres ben malament les seves mesures en constituir la raó de la criatura com a executora d'aquest propòsit seu.

En un mot: la natura hauria evitat que la raó s'inclinés cap a un ús pràctic i tingués la temeritat de donar forma amb les seves febles visions el projecte de la felicitat i dels mitjans per a arribar-hi.

La voluntat, en efecte, està exactament al bell mig entre el seu principi a priori, que és formal, i el seu mòbil a posteriori, que és material, com en una cruïlla; i, com que ha de ser determinada tanmateix per alguna cosa, haurà de ser determinada pel principi formal del voler, quan una acció s'acompleixi per deure, ja que aleshores li és llevat tot principi material.

- El deure és la necessitat de dur a terme una acció per respecte a la llei.
- Per tant, el valor moral de l'acció no rau pas en l'efecte que se n'espera.

Secció segona: Transició de la Filosofia moral popular a la Metafísica dels costums.

Tot en la naturalesa actua segons lleis. Només un ésser racional té la facultat d'actuar segons la representació de les lleis, és a dir, segons principis; dit d'una altra manera, té una voluntat.

Una voluntat perfectament bona, per tant, estaria certament bé sota lleis objectives (del bé), però no podria pas per això ser representada com constreta a fer accions conformes a la llei. D'aquí ve que cap imperatiu no valgui per a la voluntat divina ni, en general, per a una voluntat santa.

Tots els imperatius manen o hipotèticament o categòricament. Els imperatius hipotètics representen la necessitat pràctica d'una acció possible com a mitjà per aconseguir una altra cosa que es vol.

Si l'acció és bona simplement com a mitjà per a una altra cosa, aleshores l'imperatiu és hipotètic; si l'acció és representada com a bona en si, consegüentment com a necessària en una voluntat conforme en si mateixa a la raó, i l'imperatiu n'és el principi determinant, aleshores aquest imperatiu és categòric: un imperatiu que, sense posar en el fons com a condició cap altre propòsit assolible mitjançant una condició determinada, ordena immediatament aquesta conducta.. Aquest imperatiu pot anomenar-se l'imperatiu de la moralitat. L'imperatiu categòric, per consegüent, és únic i precisament aquest: actua només segons aquella màxima per la qual puguis al mateix temps voler que ella esdevingui una llei universal.

L'autonomia de la voluntat com a principi suprem de la moralitat.

L'autonomia de la voluntat és aquella propietat de la voluntat per la qual ella és per a si mateixa una llei.

L'heteronomia de la voluntat com la font de tots els principis falsos de la moralitat.

Quan la voluntat passa per sobre de si mateixa i cerca la llei que ha de determinar-la en la propietat d'un qualsevol dels seus objectes, en resulta sempre l'heteronomia.

En canvi, l'imperatiu moral, consegüentment categòric, afirma "Jo he d'actuar d'aquesta manera o d'aquesta altra, encara que no vulgui res més". Per exemple, l'imperatiu hipotètic diu: "No he de mentir, perquè vull conservar la meua honra", però l'imperatiu categòric diu: "No he de mentir, encara que mentir no em reporti cap vergonya". El darrer imperatiu, per tant, ha de fer abstracció de tot objecte.

Secció Tercera: Transició de la Metafísica dels costums a la Crítica de la raó pura pràctica.

El concepte de la llibertat és la clau per a l'explicació de l'autonomia de la voluntat.

La voluntat és una mena de causalitat dels éssers vivents en la mesura en què són racionals, i la llibertat seria la propietat d'aquesta causalitat de poder produir els seus efectes independentment de causes estranyes que la determinin; de la mateixa manera com a necessitat natural és la propietat de la causalitat de tots els éssers irracionals de ser determinats a l'acció per la influència de causes estranyes.

Com que el concepte de causalitat implica el de lleis, segons les quals mitjançant alguna cosa que anomenem causa ha de produir-se una altra cosa diferent, és a dir, l'efecte. Ha de ser una causalitat segons lleis immutables, però d'una espècie particular, ja que d'una altra manera una voluntat lliure seria un no-res.

Què pot ser, doncs, la llibertat de la voluntat sinó una autonomia, és a dir, la propietat de la voluntat de ser ella mateixa una llei? I aquesta és precisament la fórmula de l'imperatiu categòric i el principi de la moralitat. Per tant, una voluntat lliure i una voluntat sotmesa a lleis morals són tot u.

De l'interès que resideix a les idees de la moralitat.

Com a espontaneïtat pura, la raó és fins i tot superior a l'enteniment.

La raó palesa una espontaneïtat tan pura que li permet d'anar delà tot el que pot proporcionar-li la sensibilitat, i demostrar la seva funció principal distingint l'un de l'altre el món sensible i el món intel·ligible i assignant així a l'enteniment mateix els seus límits.

Per això un ésser racional en tant que intel·ligència (per consegüent, no de la banda de les seves forces inferiors) ha de considerar-se no pas com a pertanyent al món sensible, sinó al món intel·ligible.

L'ésser humà és, en tant que ésser racional, lliure (Descartes: "res cogitans"). Ara: la idea de llibertat està inseparablement unida al concepte de l'autonomia. Ara veiem doncs que, quan nosaltres ens pensem com a lliures, ens trasludem al món intel·ligible com a membres d'aquest món i reconeixem l'autonomia de la voluntat juntament amb la seva conseqüència, la moralitat; mentre que, si ens pensem com obligats, ens considerem com a pertanyents al món sensible i a la vegada tanmateix al món intel·ligible.

Com és possible un imperatiu categòric?

El món intel·ligible conté el fonament del món sensible i, per tant, també de les seves lleis. Conseqüentment, hauré de considerar les lleis del món intel·ligible com a imperatius per a mi, i les accions conformes a aquest principi com a deures.

Però, com que em veig a la vegada com a membre del món sensible, han de ser-hi conformes; aquest "deure" categòric representa una proposició sintètica a priori, pel fet que a la meva voluntat afectada per desigs sensibles s'afegeix encara la idea d'aquesta mateixa voluntat, però com una voluntat pura pertanyent al món intel·ligible.

Per consegüent, "deure" moralment és el mateix per a ell que "voler" necessàriament com a membre d'un món intel·ligible, i només ho concep com a "deure" en la mesura en què ell les considera alhora com a membre del món sensible.